

Motion till riksdagen 2010/11: MJ356

av **Helena Leander m.fl. (MP)**

Djurskydd

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
Inledning	5
Djuretik	5
Djurskyddets organisation.....	5
Djurskyddslagen.....	6
Internationella djurskyddsfrågor	7
Djur som livsmedel	8
Grisar.....	8
Kor	8
Slaktkycklingar	9
Värphöns	10
Transporter	10
Sjuka och sönderavlade djur.....	11
Djur som försöksobjekt.....	11
Medicin	12
Djurförsök i utbildningen	12
Djurförsöksetiska nämnder	13
Djur som kläder.....	13
Djur som nöje.....	14
Sällskapsdjur	14
Jakt	15
Djuretisk konsumtion	16

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja forskning och utbildning inom djuretik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en djuretisk ombudsman.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en stärkt regional djurskyddstillsyn.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avgiftsbelägga djurskyddskontrollen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översynen av djurskyddslagen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om talerätt för djurskyddsorganisationer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgning av anmälningsskyldigheten vid misstänkt vanvård av djur.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationellt djurskyddsarbete.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot kastrering av obedövade grisar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utevistelse för tjurar, kor och kalvar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kalvning och diande.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av slaktkycklinghanteringen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot hönsburar.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av reglerna för frigående hönor.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurtransporter.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avel som kan orsaka lidande för djuren.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om användning av genmanipulerade djur.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot import av djur som behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en differentierad avgift på ansökningar om djurförsöksetisk prövning.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en handlingsplan för hur antalet djurförsök ska minskas.

Fel! Okänt namn på

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kvalitetssäkra klassificeringen av djurförsök utifrån lidandets svårighetsgrad.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett register och arkiv över ansökningar om att få utföra djurförsök.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera föreskrifterna om djurförsök så att försöksdjur inte kan utsättas för obegränsat lidande.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa djurförsök i utbildningar till yrken där djurförsök inte ingår.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om veterinärers rätt att ingripa när försöksdjur lider.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anställa handläggare vid de djurförsöksetiska nämnderna.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att djurskyddsorganisationer ska ges möjlighet att överklaga besluten i djurförsöksetiska nämnder.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot att utnyttja djur på cirkus.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot djurpornografi.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för hemlösa katter.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utrustning för djur som kan orsaka lidande.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vilda djur och djurskyddslagen.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot plågsamma jaktformer.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot skadskjutningar.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur animaliska livsmedels miljöpåverkan kan beskattas.¹
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja vegetarisk mat i offentliga verksamheter.²
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djuretiska policyer för statliga myndigheter och styrelser.²
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska djurskyddskrav för importerade djur och animalieprodukter.

Fel! Okänt namn på

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter.

¹ Yrkande 35 hänvisat till SkU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkandena 36 och 37 hänvisade till FiU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Vad är det som skiljer människan från djuren? Många djur är sociala och intelligenta varelser, precis som de flesta människor. Hur vi än letar är det svårt att hitta en egenskap som återfinns hos alla människor, men inte något icke-mänskligt djur, förutom just arttillhörigheten. Människan har tagit sig makten att hålla djur för mat, kläder eller nöje, men med den makten följer också ansvar. Även om det finns djurhållning där djuren lever ett fullgott liv kan vi inte blunda för det lidande som faktiskt förekommer.

Djuretik

Vår relation till djuren har under lång tid varit föremål för diskussion. Redan de gamla grekerna funderade över vilka handlingar som var rätta och vilka som var orätta mot djur. Många stora tänkare har kommit fram till att vårt sätt att behandla djur på, där deras kroppar ses som mat och deras hud som kläder, är orättfärdigt. År 1789 skrev till exempel Jeremy Bentham i *Introduction to the Principles of Morals and Legislation*:

”Det kan komma en dag då resten av djurvärlden kan få de rättigheter som aldrig kunnat undanhållas dem genom annat än tyranni.”

Det förhållande till djur som utvecklats i vårt samhälle tycks bygga på dubbelmoral; vissa djurindivider ses som vänner och får all tänkbar omvårdnad, medan andra föds upp trångt och utan tillräckliga möjligheter att bete sig naturligt. Om djur som vi ser som sällskapsdjur skulle behandlas på motsvarande sätt som slaktkycklingarna gör skulle det bli ramaskri i vårt samhälle.

Det är angeläget att diskussionen om våra skyldigheter gentemot djuren och djurens egna rättigheter stärks i vårt samhälle. Det är därför viktigt att barn och ungdomar i skolan kommer i kontakt med den kunskap som ryms inom ämnet djuretik och att de ges möjligheter att sätta sig in i de etiska frågeställningar som vår nuvarande relation till djur skapar samt vad våra handlingar får för konsekvenser för djuren. Det är också viktigt att ämnet djuretik ges utrymme i de högre utbildningarna och blir obligatoriskt i alla utbildningar till yrken där man på något sätt kommer att hantera djur. Bristen på forskning inom ämnet djuretik i Sverige är olycklig och behöver åtgärdas.

Djurskyddets organisation

Djurskyddet har under den borgerliga regeringen utsatts för en nedmontering av sällan skådat slag. Bland det första som hände var att Djurskyddsmyndigheten lades ned och djurskyddsfrågorna flyttades till Jordbruksverket, där de återigen prioriterades ned. Senare flyttades den lokala djurskyddstillsynen från kommunerna till länsstyrelserna, utan att skicka med tillräckliga resurser,

samtidigt som de föreskrivna tillsynsintervallen och avgiftsfinansieringen av tillsynen avskaffades. Resultatet blev en djurskyddstillsyn som i många län går på knäna, med inspektörer som slår larm om att de knappt ens hinner med akuta ärenden och än mindre förebyggande tillsyn.

Vi menar fortfarande att myndighetsorganisationen för djurskyddet behöver stärkas så att djurens intressen inte kommer på undantag när de kommer i konflikt med andra intressen eller prioriteras ned när resurserna styrs över till verksamhet med mer högljudda förespråkare. Däremot tror vi inte att djurskyddet vinner på ständiga omfattande omorganisationer, och föreslår därför inte någon ny djurskyddsmyndighet. I stället föreslår vi en mindre förändring i form av inrättandet av en djuretisk ombudsman – en DjurO. Den ska verka för en god etisk grund, utvärdera djurskyddskontrollen, ta fram artkaraktäristika, göra djuretiska årliga revisioner och ge djuretiska råd. Jordbruksverket ska fortsatt ha ansvar för att verka för ett gott djurskydd, fungera som en central kontrollmyndighet, anslå medel till djurskyddsfrämjande forskning samt vara förvaltningsmyndighet för djurskyddet och meddela föreskrifter.

Vi menar också att den regionala djurskyddskontrollen behöver mer resurser, såväl genom tillskott från staten som genom avgiftsfinansiering. För att inte tillskotten ska hamna på andra verksamheter inom länsstyrelserna behöver också reglerna för minimiintervall för djurskyddstillsyn återinföras så att länsstyrelserna får tydliga djurskyddsmål att leva upp till.

Djurskyddslagen

Djurskyddslagen är i sig radikal. Skulle lagens ord om att djur ska ”behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom” (2 §) och ”hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt” (4 §) verkligen följas skulle djurhållningen se helt annorlunda ut än vad den gör i dag. Djurskyddslagen är dock bara en ramlag, som sedan fylls med innehåll genom Jordbruksverkets föreskrifter och regeringens förordningar, och då kan Jordbruksverket och regeringen mena att en höna i bur ges möjlighet att bete sig naturligt bara den har tillgång till sandbad, sittpinne och värprede eller att en gris inte utsätts för onödigt lidande när den kastreras utan bedövning.

Lagen gör inte skillnad på djur beroende på i vilket syfte de används, utan portalparagraferna gäller för alla djur som hålls i fångenskap såvida inte en djurförsöksetisk nämnd har godkänt något annat. I föreskrifterna däremot tolkas djurskyddslagen olika beroende på djurens användningsområde. Till exempel ska en mink i en djurpark ha minst hundra kvadratmeter att röra sig på, medan en mink som hålls för pälsproduktion endast har en tredjedels kvadratmeter. En minigris som hålls för sällskap ska vistas utomhus sommartid och får inte tas från suggan förrän tidigast vid tio veckors ålder, medan grisar som hålls för köttproduktion i regel hålls inne hela livet och får avvänjas redan vid fyra veckors ålder. De olika djurhållningsformerna lyder under samma portalparagraf i djurskyddslagen om rätt till naturligt beteende, och

Fel! Okänt namn på

artens beteenden och behov är naturligtvis de samma oavsett användningsområde. Det här är en inkonsekvens som endast beror på att hänsyn har tagits till ekonomiska intressen, inte till djurens behov. Det är ett märkligt sätt att tolka en lag som är skriven för att skydda djuren.

I juni 2009 tillsatte regeringen en utredning för att se över djurskyddslagen. Det är mycket lovvärt, och vi noterar med tillfredsställelse att många av de djurskyddsproblem vi påtalat genom åren föreslås belysas särskilt. Som kontrast till skrivningar om flexibla regler och något som kan uppfattas som en uppluckring av begreppet naturligt beteende konstaterar vi också att den nya lagstiftningen ska syfta till att uppnå minst samma djurskyddsnivå som i dag. Vi anser att syftet borde vara att höja djurskyddsnivån. En lämplig uppgift för utredningen vore att se över hur portalparagraferna efterlevs i praktiken och vilken utsträckning det krävs förändringar i föreskrifter.

Något som saknas i djurskyddslagstiftningen – i motsats till miljölagstiftningen där det man vill skydda inte heller kan föra sin egen talan – är talerätt för djurskyddsorganisationer i juridiska processer som rör djur. Som det är nu blir det en maktobalans när endast de intressen som står mot djurens har möjlighet att exempelvis överklaga olika beslut som rör djur. En talerätt för djurskyddsorganisationer med miljöbalken som förebild bör därför införas.

Sedan 1 januari 2010 är djurhälsopersonal skyldiga att anmäla misstänkt vanvård av djur. Vi vill göra en översyn av hur anmälningsskyldigheten har fungerat hittills och om det kan finnas anledning att utvidga den till en bredare krets av personer som arbetar med djur.

Internationella djurskyddsfrågor

EU påverkar många områden av djurskyddet. Några aktuella frågor är implementeringen av det nya djurförsöksdirektivet, antagandet av den nya slaktförordningen, översyn av de olika direktiv som rör uppfödning av olika lantbruksdjur, revideringen av transportförordningen samt framtagandet av en ny handlingsplan för djurskydd i EU. I samtliga dessa fall är det viktigt att Sverige värnar djurens välbefinnande och rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet.

Inom EU bör Sverige verka för att djurplågeri som tjurfäktningar och gåsleverproduktion stoppas. Även utanför EU bör Sverige kunna verka för att fler länder stärker sitt djurskydd och i sina kontakter med andra länders regeringar protestera mot djurplågeri, t.ex. att björnar hålls i små burar och tappas på galla och att djur flås levande.

Djur som livsmedel

Grisar

Grisar är sociala och intelligenta djur, med stark utvecklad kognitiv förmåga. De har behov av att kunna vara aktiva och har behov av stimulerande miljöer, men de allra flesta av Sveriges grisar föds i dag upp i stora, bullriga och dammiga miljöer, inomhus, ofta utan någon större stimulans än endast lite strömedel. Och inte ens strömedel är någon självklarhet i praktiken – enligt en undersökning av Sveriges Radio 2008 saknade 44 procent av grisgårdarna tillräckligt med strö.

I djurfabrikens stressiga och ohälsosamma miljö får grisarna lätt magsår och lunginflammation. Stressen och ledan ökar också risken för stört beteende, som att gnaga på järnrören eller bita varandra i svansarna. De kommer sällan utomhus förrän de förs till slakt eller andra uppfödare, trots att många av problemen med stress och dåliga lokaler kan undvikas om man låter grisarna gå utomhus i grupper i stället. Alla grisar bör därför ges lagstadgad rätt att vistas utomhus med möjlighet att böka under sommaren precis som KRAV-grisarna – inte bara på en betongplatta såsom reglerna för EU:s ekologiska märkning. Även inomhusmiljön bör ses över.

I Sverige kastreras årligen cirka en och en halv miljon hangrisar. Det sker innan grisen blivit två veckor, helt utan bedövning. Grisen riskerar att få infektioner och bräck av ingreppet. Att den känner smärta är säkert, eftersom nervsystemet är fullt utvecklat även hos en liten gris. Kastreringen görs för att ca 10 procent av de köns mogna hangrisarna utvecklar ämnen (skatol, androstenon med flera) som ger ett illaluktande kött. Från djurskyddssynpunkt är detta naturligtvis inte acceptabelt. Det gör ont på grisen att bli skuren i utan bedövning! Kastrering utan bedövning bör därför förbjudas.

Kor

Det har skett viktiga förbättringar i mjölkornas miljö. Fler och fler ladugårdar inreds för lösdrift, men trots detta står fortfarande de flesta kor uppbundna vintertid, vilket inte bara begränsar rörelsefriheten utan även de sociala kontakterna – något som är mycket viktigt för sociala djur som kor. Kor har enligt lag rätt till utevistelse, men det gäller inte tjurar och kalvar under 6 månader. Det borde vara en självklarhet att alla kor, tjurar och kalvar ska få vistas ute på sommaren.

Kalvar blir friskare om de får dia som små och ingen kan förneka att födsel, amning och kontakter mellan ko och kalv innehåller många naturliga beteenden, som de enligt djurskyddslagen borde ha rätt till. I dag får ofta de nyfödda kalvarna den gula livsviktiga råmjölken i hink, och kalven tas bort från mamman direkt efter födseln. Kalven föds sedan upp med mjölkpulversättning. Det är endast inom den ekologiska produktionen som kalvarna har

Fel! Okänt namn på

rätt att dia. Miljöpartiet vill att alla kalvar ska få rätt att dia. Det ger utlopp för naturligt beteende och ger friskare kalvar.

Slaktkycklingar

I Sverige föds 70 miljoner kycklingar upp för slakt varje år, vilket innebär att i snitt två kycklingar slaktas varje sekund, dygnet runt. Livet för en kyckling varar en dryg månad. På den tiden växer den från en liten nykläckt individ på ca 100 gram till en slaktkyckling på 1,5 kilo. På 1920-talet tog detta 120 dagar. Eftersom aveln inriktats på att få fram djur som utnyttjar maten så effektivt som möjligt – allt ska bli muskler – tar det 35 dagar i dag.

Den lilla kycklingen har kläckts i maskin och kontaktpipen blir aldrig besvarade av en höna. I stället blir den lastad i lådor med andra kycklingar redan under det första dygnet för att fraktas till en ”hangar” för tillväxt. Temperaturen är hög, och ljuset är på nästan hela tiden för att stimulera kycklingarna att äta. Det finns inga minimikrav, men däremot ett allmänt råd om att kycklingarna bör få fyra timmars natt per dygn.

Allteftersom kroppen växer till kommer värken. Skelett och leder hänger inte med. Kycklingarna har ont i kroppen, många kan inte röra sig, andra har frätskador på fötterna, åter andra får hjärt- och leverskador. Försök i Storbritannien visar att kycklingar som fick välja mellan vanligt foder och foder med tillsats av smärtstillande medel föredrar det senare. Eftersom samma snabbväxande hönsraser används i kycklinguppfödning världen över, finns smärtorna också i de svenska kycklingstallarna. Detta är knappast förenligt med djurskyddsförordningens 29 § att ”avel med sådan inriktning att den kan medföra lidande för djuren är förbjuden”.

I takt med att kycklingarna växer krymper också varje kycklings utrymme. I Sverige får det finnas 36 kilo kyckling per kvadratmeter. Det betyder ca 24 kycklingar per kvadratmeter mot slutet av kycklingens liv. Varje kyckling har alltså en fyrkant med sidor på 20 centimeter var. Inte mycket och knappast något som djurskyddsförordningen föreskriver: ”1 § Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt och röra sig obehindrat. Utrymmena skall utformas så, att djuren kan bete sig naturligt.” Rörelsefriheten är nästan obefintlig strax före slakt på grund av trängseln – men värken i ben, skelett och muskler gör ju i och för sig att de väljer att röra sig så lite som möjligt. Allt detta kan dock avhjälpas om kycklingarna får miljöer där de kan röra sig upp på pinnar och därigenom träna muskler och skelett visar försök. De behöver dessutom ut och sprätta och sandbada som andra höns. Miljöpartiet kräver att dagens slaktkycklinganläggningar utvecklas så att de ger djuren drägliga levnadsförhållanden.

Det visar på en fullkomligt oacceptabel avel när slaktkycklingarnas föräldrar, tuppar och honor, har så tunga kroppar i förhållande till skelett och leder att de måste halvsvältas för att kunna föröka sig, och när kycklingarna växer så ohejdat att kroppen inte hinner med. Det är uppenbart att det behövs en översyn och förbättring av slaktkycklinghanteringen.

Värphöns

När djurskyddslagen antogs av riksdagen 1988, beslöts att inga hönor skulle sitta i bur efter 1998. Sedan backade den dåvarande jordbruksministern Annika Åhnberg och tillät i stället inte bara långa övergångstider, utan också att burarna skulle få ersättas med – burar! De kallas inredda eller modifierade, men ger hönan lika små möjligheter till naturliga beteenden som de gamla. Skillnaderna på de gamla och nya är nämligen marginell.

I den forskning som bedrivits i Sverige inom ramen för ny teknikprovning av modifierade burar visade det sig att hönorna inte alls använde de nya ”funktionerna”, det vill säga sittpinne, sandbad och värprede, i den utsträckning man kunde förvänta sig. En sittpinne ska inte sitta några centimeter ovanför golvet – den ska sitta högt. Det biologiska skälet för att använda sittpinne är inte att kröka fötterna, utan för att komma utom räckhåll för rovdjur på marken. Sandbadet måste vara tillräckligt stort för att fungera, då sandbadandet ofta sker i flock. I de inredda burarna fungerar det inte och stängs ofta. Redet ska vara undanskymt och tryggt, men i konkurrensen om ett bra rede är det den ranghöga hönan som tar för sig av det bästa. Här finns bara ett rede. ”Funktionerna” fungerar inte för att tillfredsställa hönsens basala behov, vilket var avsikten. Modifierade burar måste därför förbjudas och inga ytterligare dispenser får ges.

Också reglerna för frigående hönor måste ses över. Hur ”frigående” hönsen är kan diskuteras när det är mellan sju och nio höns per kvadratmeter, och ”frigången” endast sker inomhus. Med tusentals eller tiotusentals individer i samma stall finns ingen möjlighet för hönorna att upprätthålla normala sociala relationer. Målet måste vara att hönsen inte ska hållas i större grupper än att de mår bra, och att de ska få möjlighet att vistas utomhus.

Transporter

Transporter av levande djur är stressande för djuren på flera sätt: dels själva transporten, dels i- och urlastningen. För att minska stressen under transporten är det viktigt att transportfordonen är utformade med tillräckliga utrymmen, ventilation och liknande och att transportören har goda kunskaper om djurens behov. Här är det krav på kompetensbevis för registrerade transportörer som infördes 2008 ett positivt steg. Däremot finns det fortfarande inga särskilda kompetenskrav på privatpersoner som transporterar djur. Vi anser att det bör införas en särskild körkortsbehörighet för privatpersoner som transporterar större djur.

Det är också viktigt att transporterna inte varar längre än de åtta timmar som är maxgränsen i Sverige. När EU under året ska se över djurtransportdirektivet har Sverige en viktig roll i att kräva åtta timmars maxgräns också för transporter inom EU, som i dag kan vara mycket långa. Därutöver bör ytan som varje djur har till förfogande under transporten ses över och ett förbud mot transport av sjuka djur införas. Till dess bör svenska regler gälla även vid export.

Fel! Okänt namn på

För transporter inom Sverige är det önskvärt att stödja utvecklingen av lokala och/eller mobila slakterier för att på så sätt kunna minska transporttiderna. Reglerna för nödslakt kan också behöva ses över. Än viktigare är att minska stressen vid i- och urlastning. Utformas stallarna för att underlätta lastning så kan stressen minska, och därför bör goda och säkra lastningsmöjligheter vara ett krav vid förprovning av stallar.

När formella brister vid djurtransporter – exempelvis avsaknad av nödvändiga dokument – upptäcks, ska detta gå till åtal och rättegång, trots att förseelserna är av enkel karaktär och med fördel skulle kunna beivras genom strafföreläggande. Detta skulle kunna frigöra resurser för att ta itu med andra brister vid djurtransporter.

För att ge transportörerna ekonomiska incitament att förbättra djurens villkor vid transporter bör sanktionsavgifter införas för slaktdjurtransporter med höga dödlighetstal, i linje med sanktionsavgiftsutredningens (SOU 2006:58) förslag. Avgiften sätts lämpligen som en procentsats av transportörsfirmans årsomsättning och utdöms av besiktningsveterinär i samband med avlastning av djur vid slakterier.

Sjuka och sönderavlade djur

I uppdraget till tidigare nämnda översyn av djurskyddslagstiftningen ingår att se över aveln med framför allt hundar och katter för att undvika raser med genetiska defekter. Det är en angelägen översyn, och vi hoppas att den inte bara stannar vid sällskapsdjur utan också ser över andra djur som drabbats av osund avel, t.ex. högproduktionsavlade höns och kycklingar som har ständig växtvärk.

Det ska inte vara tillåtet att använda genmanipulerade djur annat än för medicinsk forskning som kan leda till minskat människolidande eller rädda liv. Import av djur eller produkter från djur som behandlats med tillväxthormon eller antibiotika i tillväxtsyfte ska förhindras. Antibiotika ska bara få ges till sjuka djur.

Djur som försöksobjekt

Sedan 1999 har antalet djurförsök i Sverige stigit konstant. Exklusive fiskar i provfiske användes år 2007 drygt en miljon försöksdjur, främst fåglar och möss. Många av dessa djur utsätts för stort lidande. Miljöpartiet vill att alla djurförsök som kan innebära plåga för djuren successivt avskaffas och ersätts med djurfria metoder.

Det är inte bara av etiska skäl som många förkastar djurförsöken, utan fler och fler människor börjar inse att djurförsöken även har ett flertal vetenskapliga brister eftersom det finns fysiologiska och anatomiska skillnader mellan arterna. Exempelvis är penicillin dödligt för marsvin och alvedon dödligt för katter. Däremot tycktes neurosedyn vara ofarligt i djurförsök, medan det vi-

sade sig orsaka fosterskador hos människor. Lyckligtvis växer det fram allt fler och i många fall rentav bättre alternativ till djurförsök, såsom datormodeller och tester på odlade celler, vars resultat inom många försöksområden stämmer överens med verkligheten i 85–97 procent av fallen.

Djurtestad kosmetika är tack och lov numera förbjudet, men för diskmedel, tvättmedel och andra hushållsprodukter är det fortfarande fritt fram. Även i detta fall bör djurtester förbjudas och precis som för kosmetiska produkter ersättas med djurfria alternativ.

Medicin

Användande av djur för medicinska försök som innebär störande inskränkningar i djurens möjligheter till naturligt beteende ska i första hand minimeras och ersättas med djurfria metoder. På de områden där alternativ finns ska dessa naturligtvis användas i stället, och på de områden där alternativ ännu saknas ska djurförsök endast tillåtas för högkvalitativ forskning som syftar till att finna botemedel mot sjukdomar som vållar stort lidande för människor. Stödet till forskning för framtagande och validering av alternativ till djurförsök behöver öka.

För att uppmuntra forskare att minska användningen av djurförsök och att använda mindre plågsamma djurförsök kan ekonomiska styrmedel vara användbara. 2006 års djurförsöksetiska prövning föreslog att ansökningar om djurförsöksetiska prövningar skulle beläggas med en avgift på 1 200 kronor. Förslaget genomfördes dock aldrig, men vi anser fortfarande att det vore angeläget. För att öka styrningen borde dock avgiften kunna differentieras utifrån hur många djur som ska användas i försöket och försökets svårighetsgrad (hur svårt lidande de ska utsättas för).

Jordbruksverket bör få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur antalet djurförsök ska minskas, och berörda myndigheter få i uppdrag att minska djurförsöken inom sina områden. Jordbruksverket bör också få i uppdrag att under nästa år ta fram ett system för att kvalitetssäkra klassificeringen av djurförsök i ringa, måttlig respektive avsevärd svårighetsgrad. Därefter bör myndigheten få i uppdrag att ta fram en plan för att på fyra år halvera antalet djur som utsätts för djurförsök av avsevärd svårighetsgrad.

Ett register och arkiv över ansökningar om att få utföra djurförsök bör upprättas och antal utförda djurförsök årligen redovisas i Jordbruksverkets statistik fördelat på djurart och svårighetsgrad. Jordbruksverket bör också få i uppdrag att modernisera föreskrifterna om djurförsök så att försöksdjur inte kan utsättas för obegränsat lidande.

Djurförsök i utbildningen

Framväxten av alternativa metoder inom universitetsutbildningen har gått framåt. Vi vill därför att plågsamma djurförsök inom högskoleutbildningen stoppas för studenter som inte kommer att utföra djurförsök inom yrken som

Fel! Okänt namn på

utbildningen syftar till. Det ska naturligtvis inte heller vara tillåtet att använda djurförsök i de fall då andra metoder kan ge samma insikt som försöket, exempelvis videovisning, datasimuleringar eller modellstudier.

Vi kräver att studerande i utbildningar där djurförsök ingår ska erbjudas djurförsöksfria alternativ till det aktuella momentet där så är möjligt, och att man snarast möjligt ersätter alla djurförsök i utbildningar med djurförsöksfria alternativ där sådana finns att tillgå.

Djurförsöksetiska nämnder

Alla djurförsök som utförs måste ha godkänts av en djurförsöksetisk nämnd. Då djuren i ett försök utsätts för större lidande än det som nämnden förutsett vid den etiska bedömningen, är det enligt gällande lagstiftning svårt att ställa krav, från t.ex. ansvarig veterinär, på att försöket ändras eller avbryts. Vi föreslår att djurskyddslagen skärps så att ansvarig veterinär eller myndighet får samma juridiska möjligheter att ingripa vid allt lidande, som veterinär eller myndighet har vid andra fall av djurplågeri. Vid sådant överskridande av förutsatt lidande ska lidandet jämsställas med djurplågeri i lagens mening.

Nämnderna ska inte få tillåta djurförsök där djurförsöksfria alternativ finns att tillgå. Detta kräver att nämndens ledamöter hålls väl informerade om vilka djurförsöksfria alternativ som finns, t.ex. genom att de djurförsöksetiska nämnderna får anställa handläggare och får tillgång till experter på alternativa metoder. Vi vill också att djurskyddsorganisationer ska ges möjlighet att överklaga besluten, till skillnad från i dag då bara forskarna kan överklaga.

Djur som kläder

Varje år avlivas ungefär 1,3 miljoner minkar och några tusen chinchillor i svenska pälsfarmar för sina pälsars skull.

Minken är ett icke-domesticerat och mycket aktivt djur med stort behov av rörelse och väl anpassad till ett liv i vatten. Men varken behovet av rörelse eller vatten att simma i kan minken tillfredsställa i de trånga ståltrådsburarna – två minkar delar på en bur som inte är större än en uppslagen kvällstidning – vilket lett till stora problem med beteendestörningar som stereotypier (meningslösa rörelser som upprepas på samma sätt under långa tider) och stympning (djuren biter på varandra eller sig själva). Pälsdjursnäringens utredning från 2003 menade att svenska minkfarmer inte lever upp till djurskyddslagens krav på naturligt beteende. Om branschen inte löst problemen till 2010 menade utredningen att minkuppfödningen helt eller delvis borde avvecklas. Nu är det 2010 och näringen har inte löst problemet, så nu är det dags att ta konsekvenserna.

Chinchillan är en liten sydamerikansk gnagare som i frihet kan leva tillsammans med ett hundratal andra chinchillor i en koloni. På pälsfarmerna hålls de dock i burar och aldrig fler än ett par stycken i varje bur. Jordbruks-

verket tog 2003 fram föreskrifter för chinchillafarmer som dock fortfarande inte trätt i kraft. Så länge chinchillor farmas ska det självklart finnas stränga föreskrifter för det.

Vi ser dock ingen anledning att överhuvudtaget acceptera djurhållning som dras med så stora djurskyddsproblem till sådan liten nytta. Pälsfarmer bör därför förbjudas helt, precis som redan skett i bl.a. Storbritannien och Österrike.

Djur som nöje

Djur på cirkus riskerar att drabbas av problem som orsakas bl.a. av begränsade utrymmen och ska klara ett klimat de kanske inte är anpassade till. Cirkusens verksamhet bygger på att den befinner sig på resande fot. Resandet och omständigheter som transporten innebär kan orsaka stress hos djuren. Många av de konster som djuren utför är ofta onaturliga för dem, och kan i vissa fall ge skador. Exempel på detta är elefanter som står på bakbenen, något som elefanterna mycket sällan gör i frihet och som kan ge ledsador. Djur som turnerar med cirkusar i Sverige uppträder vanligtvis utomlands under andra delar av året. Detta bidrar till att svenska myndigheter saknar insyn i stora delar av verksamheten, bl.a. i vilka träningsmetoder som används för att förmå djuren att utföra konsterna.

Det lidande som riskerar att drabba djuren motiveras endast av att vissa människor roas av djur som utför mer eller mindre onaturliga konster. Vi har svårt att se att cirkusdjurens liv lever upp till djurskyddslagens krav på naturligt beteende och skydd mot onödigt lidande och vill därför införa ett uttryckligt förbud mot användning av djur på cirkusar, precis som exempelvis Bolivia och Bosnien och Hercegovina redan har.

Djurskyddsproblemen inom hästsporten, framför allt travet, där hästarna utsätts för ingrepp, plågsam utrustning, spödrivning m.m. i jakt på de stora prispengarna, har uppmärksammats alltmer på senare år. Bara i år har åtta hästar dött under tävling – hur många som dött i samband med träning finns det inga uppgifter om. Bland de tävlingsformer som Jordbruksverket klassar som hög djurskyddsrisk, t.ex. steeplechaselöp, kan det finnas anledning att överväga om de överhuvudtaget bör tillåtas. Vi ser därför fram emot den översyn som utlovas i Djurskyddslagsutredningen.

Djurskyddslagsutredningen ska även föreslå en skärpning av lagstiftningen kring sexuellt utnyttjande av djur. Det är mycket välkommet, men borde kompletteras med ett förbud mot djurpornografi liknande det för barnpornografi.

Sällskapsdjur

I Sverige finns i dag ett okänt antal hemlösa katter. Många tidigare innekatter far mycket illa när de vare sig är anpassade eller tränade till att klara sig

Fel! Okänt namn på

själva. Katter förökar sig relativt snabbt, vilket leder till att antalet hemlösa katter kan växa snabbt. För att komma tillrätta med detta krävs åtgärder, gärna i samarbete med de ideella organisationer som arbetar med att ta hand om katter.

Bakom varje hemlös katt finns ursprungligen oftast en ägare som har brutit i sitt tillsynsansvar. Kattens utsatthet beror också på dess låga status. Därför behövs statliga insatser som syftar till att stärka kattens status. Till exempel bör krav på obligatorisk ID-märkning av katter införas och ett obligatoriskt statligt katt- och ägarregister upprättas. En kattansvarsutredning för att genomlysna och förbättra katternas situation bör också tillsättas.

Det finns i dag ingen särskild reglering av vilka redskap och annan utrustning för sällskapsdjur som får säljas, även om viss utrustning som t.ex. elhalsband är förbjudet att använda. Ett uppmärksammat exempel gäller ett specialdesignat stryphalsband för hundar, som består av tre band som sätts kring hundens huvud. Det översta bandet är mycket tunt och placeras alldeles bakom hundens öron där huden är tunn och där känsliga nerver, tunna ben och strupben ligger oskyddade. Några skador som uppmärksammats till följd av detta är blödningar i matstrupen, sväljningssvårigheter, spasmer i matstrupen samt många fler skador som kan uppkomma till följd av användning av strypkopplet.

Till att börja med bör försäljning av utrustning som orsakar smärta för djuren förbjudas, även om det kan finnas behov av en dispensmöjlighet vid veterinärintyg. Ett sådant förbud är lättare att kontrollera än ett förbud mot användning och bör utformas på ett sådant sätt att det inte går att kringgå genom att endast något modifiera de förbjudna objekten. Det kan även vara aktuellt att se över om djurutrustning på något sätt bör förprövas ur djurskyddssynpunkt. Det skulle i så fall inte bara vara aktuellt för utrustning för sällskapsdjur utan också för exempelvis travhästar, där det i dag förekommer utrustning som är högst tveksam ur djurskyddssynpunkt.

Jakt

Vilda djur utsätts i hög grad för direkt mänsklig påverkan, t.ex. vid jakt, skadedjursbekämpning, trafikolyckor och forskning. Därför bör djurskyddslagen precis som i Norge även omfatta vilda djur under direkt mänsklig påverkan.

Djurskyddshänsyn måste vara en viktig del av jakten. Alla typer av jakt som innebär stor risk att det jagade djuret lider tar vi avstånd ifrån. Det innebär förbud mot fälljakt, grytjakt (inklusive grytanlagsprov) och jakt med levande lockbeten (i dag tillåtet för duvor vid fångst av duvhök), som i samtliga fall utsätter djuren för stor stress och inte sällan också fysiska skador. Uppfödning och utsättning av änder, rapphöns och fasaner enbart i syfte att jaga dem bör förbjudas. Även arbetet mot tjuvjakt bör förstärkas, t.ex. genom krav på märkning av skotermattor.

Ärligen skadskjuts hundratusentals djur som utsätts för svårt och långvarigt lidande. Genom undersökningar är det känt att älgjakten orsakar 14 procent skadskjutning. Vid undersökning av äldre sädgäss hade 60 procent hagel

i kroppen, 30 procent av undersökta rävar hade skottskador i huvud och ben, av hittade döda vargar var 25 procent skadskjutna och vid årets uppmärksammade vargjakt skadsköts 50 procent av djuren. Skadskjutningen innebär också sekundära effekter med blyförgiftning som följd. Det ställs för små krav på jägarnas skjutförmåga, på allmänna ekologiska kunskaper och på artkunskap. Detta leder till en mycket hög skadskjutningsfrekvens och till att också fredade arter och husdjur dödas av misstag eller avsiktligt. Alla som jagar, oavsett metod eller djurart, ska ha speciella och testade kunskaper för den typ av jakt som avses bedrivas liksom för den djurart som är föremål för jakten. Skjutprov ska avläggas regelbundet, helst årligen.

Djuretisk konsumtion

Många människor i dag försöker minska sin köttkonsumtion eller väljer bort kött helt. För många bottnar det i ett etiskt ställningstagande – en strävan efter att inte åsamka andra varelser lidande – men det finns också många andra skäl. Rapporter om djuruppfödningens klimatpåverkan har gett förnyad aktualitet åt diskussionen om den globala köttkonsumtionens miljökonsekvenser, som utöver klimatet också involverar problem som övergödning, avskogning och vattenbrist. Animaliska livsmedels höga areal- och resursförbrukning jämfört med vegetabiliska livsmedel väcker frågor om solidaritet med världens svältande. Ytterligare andra oroas över sambandet mellan animaliekonsumtion och ohälsa.

Det finns alltså goda skäl att stödja en minskad animaliekonsumtion och underlätta för dem som vill avstå från kött och/eller andra animaliska produkter. En beskattning av animaliska livsmedel för att kompensera för deras miljöpåverkan bör utredas. I skolor, på sjukhus, på dagis, på äldreboenden och andra offentliga verksamheter ska det vara en självklar rätt att kunna välja fullvärdig vegetarisk eller vegansk mat, utan krav på intyg från föräldrar eller läkare. Den offentliga upphandlingen bör styras mot minskad köttkonsumtion, t.ex. genom större inslag av vegetarisk mat inom försvaret, i fängelser osv.

De animaliska produkter som fortfarande köps in bör leva upp till högt ställda djurskyddskrav, genom att myndigheter tar fram djuretiska policyer för sina inköp. Miljöstyrningsrådet menar att det går att använda djurskyddskriterier i upphandlingen utan hinder av EU-rätten. I WTO-förhandlingarna bör Sverige driva på för att djurskyddskrav inte ska betraktas som handels hinder, utan att samma djurskyddskrav ska gälla för djur och animaliska produkter som importeras som för djur som föds upp i Sverige.

För att konsumenterna ska kunna göra medvetna val behövs en obligatorisk ursprungsmärkning av animaliska produkter. I dag ska allt nötkött vara märkt med ursprungsland, men för andra djurslag finns inga sådana krav. Det finns heller inga krav på att ursprungsland ska redovisas för kött som serveras på restaurang. EU-parlamentet röstade i våras för att allt kött ska märkas med var djuret är fött, uppfött och slaktat, att det ska framgå om djuret slaktats utan bedövning samt att även fisk, mjölkprodukter och sammansatta produkter

Fel! Okänt namn på

som korv ska ursprungsmärkas. Regeringens hållning har dock varit kallsinnig, något som missgynnar både de konsumenter som vill kunna göra medvetna val och de producenter som vill kunna använda tuffare djurskyddskrav som en konkurrensfördel.

Stockholm den 26 oktober 2010

Helena Leander (MP)

Åsa Romson (MP)

Tina Ehn (MP)

Lise Nordin (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Stina Bergström (MP)

Maria Ferm (MP)